

Flageoletten, een bijzondere techniek

Mia Dreese

Lesgeven is net een snoepwinkel, voor iedere leerling zit er wel wat bij. Willen ze iets zoets dan valt er uit een heleboel producten te kiezen, en liever wat hartigs, dan kan daar ook in worden voorzien. Zo gaat het ook als je lesgeeft. Er is niet één manier om iets uit te leggen, elke leerling moet aan de gang kunnen gaan met de benadering die speciaal bij hem past, waar hij een klik mee heeft. Het is goed als een leraar dan ook een snoepwinkel met voorbeelden paraat heeft en net zo lang zoekt tot hij merkt dat de leerling zijn lesstof oppikt.

Dat is meteen ook het leuke aan lesgeven, het is creativiteit die nooit stopt, er is altijd nog wel die tiende manier om de leerling iets aan te leren. Geen leerling is hetzelfde, in leeftijd, vaardigheden, ervaring. Als het goed is levert het de leraar zelf ook wat op, misschien brengt hij iets onder woorden zoals hij het nog nooit eerder gedaan heeft.

Tijdens een van mijn laatste lessen voor de vakantie kwam bij een (volwassen) leerling het begrip 'flageoletten' ter sprake. Zij wilde van Hilary Taggart uit de bundel *In the Sun* nummer 10 'The Alhorn' kunnen spelen. Ze had al eerder octaven zuiver leren overblazen en daarbij ook de daaropvolgende boventonen ontdekt. Goed voor een soepel embouchure en andere toon- en ademtechnische zaken. Maar om pats-boem zo'n mooie, zuivere boventoon of flageolet te kunnen pakken vereist meer van een fluitist.

Haar flageoletten bleken moeilijk te komen, waren niet zacht en helder en stemden niet.

Dus opende ik mijn snoepwinkel. Eerst maar eens naar de **fluit** kijken. Is de plaats van de kurk goed? Het streepje aan het achtereinde van de wisser moet ongeveer in het midden van het mondgat te zien zijn. Kurk in- of uitdraaien om de octaven zuiver te krijgen (wel oppassen dat de fluit niet naar binnen of buiten gedraaid wordt).

Larghetto e molto tranquillo

Poco animando

Mt. 1-14

N.B. onderste van de twee noten is hier met dezelfde zwarte noot aangegeven als de (klinkende) flageoletnoot. Soms wordt een noot met een andere vorm gebruikt of het wordt aan de speler zelf overgelaten welke grondtoon hij neemt. Er worden hier geen dubbeltonen bedoeld.

Gebruik geen brute **ademkracht**, dan komt zo'n flageolet niet of heel lelijk. Wel lucht uitblazen met wat permanente steun. Bij te weinig luchtsnelheid wordt de toon zeker te laag.

De **blaasrichting** moet tamelijk hoog zijn (althans niet diep in de fluit), het begrip 'lucht via je onderlip blazen' werkt heel goed. De leerling moet de luchtstroom over beide lippen, en vooral de onderlip, voelen stromen, sommige methodes hebben het over een (lucht)rietje 'grijpen'. Bij beginners helpt zelfs een echt rietje om het gevoel van 'luchtband' te leren voelen.

Hoewel niet alle fluitisten het er over eens zijn, is mijn methode (overgenomen van Marcel Moyse) om de blaasrichting te veranderen door het soepel verschuiven van de stand van de onderkaak t.o.v. de bovenkaak. (Er zijn ook methodes die propageren dat alleen de lippen bewogen mogen worden, niet de kaak; ik zou niet weten hoe dat moet). Kaakoefeningen doen vanaf de eerste les, tegen je haar of tegen je kin blazen, een kaarsje wel laten flikkeren maar niet uitblazen, een Pneumo Pro gebruiken, de lucht tegen je hand laten opkruipen, enz. De snoepwinkel is ook daarvoor open.

Begin met een p-aanzet, om er zeker van te zijn dat de lipopening niet te groot is. In de spiegel kan gecontroleerd worden of er een kleine opening in het midden ontstaat, en dan de lippen wegblazen alsof je een sigarettenvloeijsje wegblaast, of bijvoorbeeld twee speldenprijes op je lippen voelt. Bij een te grote opening is die verfijning er niet meer. Andere suggestie: voel een kegeltje tussen je lippen, grote opening van binnen, naar buiten smaller toelopend (bij forte staat die kegel andersom, naar buiten wijder uitlopend).

Samenvattend: wat ademsteun, niet te sterk blazen, kleine lipopening, hoge blaasrichting, oren gebruiken. En het doel is: een ontspannen toon uit de lucht plukken.

Veel succes en plezier!

Hilary Taggart – In the Sun. Fourteen pieces for solo flute. Hunt Edition HE 79.

